

طراحی نمودار کنترل جمع دنباله‌ی چندمتغیره برای پایش ضریب تغییرات در حضور خطای اندازه‌گیری

محمد مبین همتی (کارشناس ارشد)

امیرحسین امیری* (استاد)

زهرا جلیلی بال (دانشجوی دکتری)

گروه مهندسی صنایع، دانشکده‌ی فنی و مهندسی، دانشگاه شاهد

مهندسی صنایع و مدیریت شریف، تابستان ۱۴۰۱
دوری ۳۸-، شماره ۱، ص. ۱۱۱-۱۱۷، پژوهشی

نمودارهای کنترل شوهارتی برای پایش میانگین یا واریانس طراحی شده‌اند، اما در بسیاری از فرایندها پایش میانگین و واریانس به دلیل ماهیت فرایند امکان‌پذیر نیست و استفاده از ضریب تغییرات برای پایش فرایند توصیه می‌شود. در نوشتار حاضر، طراحی نمودار کنترل جمع دنباله برای پایش ضریب تغییرات چندمتغیره با در نظر گرفتن خطای اندازه‌گیری انجام می‌شود. همچنین راهکار مناسب برای کاهش اثر خطای اندازه‌گیری بر عملکرد نمودار کنترل پیشنهادی در فاز ۲ ارائه می‌شود. در ادامه، عملکرد نمودار کنترل جمع دنباله برای پایش ضریب تغییرات چندمتغیره در حضور خطای اندازه‌گیری با عملکرد نمودار کنترل در حالت بدون خطا و با استفاده از زنجیره‌ی مارکوف بر اساس معیار متوسط طول دنباله مقایسه می‌شود. نتایج نشان می‌دهد معیار متوسط طول دنباله با افزایش مقدار خطای اندازه‌گیری کاهش می‌یابد و مقادیر از حالت بدون در نظر گرفتن خطای اندازه‌گیری دور می‌شوند.

واژگان کلیدی: نمودار کنترل، پایش ضریب تغییرات، خطای اندازه‌گیری، ضریب تغییرات چندمتغیره، زنجیره‌ی مارکوف.

mobin.hemmati.75@gmail.com
amiri@shahed.ac.ir
zjalili22@alumni.ut.ac.ir

۱. مقدمه

اغلب نمودارهای کنترل شوهارتی برای پایش تغییرات در میانگین یا واریانس فرایند طراحی شده‌اند. اما در بسیاری از فرایندها پایش میانگین و واریانس فرایند به دلیل ماهیت فرایند مورد نظر کاری غیرمعقول است.^[۱] از جمله دلایل استفاده از ضریب تغییرات برای پایش فرایند عبارت‌اند از:

۱. مقایسه تغییرات در مجموعه داده‌های مختلف با واحدهای اندازه‌گیری مختلف؛

۲. وجود مقادیر بسیار مختلف برای میانگین؛

۳. هنگامی‌که میانگین یا انحراف معیار فرایند از یک نمونه به نمونه‌ی دیگر ثابت نباشد و واریانس ترکیبی از میانگین باشد، ممکن است پایش میانگین و انحراف معیار فرایند هشدار مبهمی بر تحت کنترل نبودن فرایند بدهد، در حالی‌که فرایند مورد نظر تحت کنترل است و این هشدار به دلیل ماهیت ذاتی فرایند مورد نظر بوده است.^[۲]

در بسیاری از کاربردها کیفیت فرایند یا محصول به‌وسیله‌ی چندین مشخصه‌ی کیفی توصیف می‌شود که در این حالت از پایش ضریب تغییرات چندمتغیره

* نویسنده مسئول

تاریخ: دریافت ۱۴۰۰/۶/۱، اصلاحیه ۱۴۰۰/۸/۲۵، پذیرش ۱۴۰۰/۹/۲.

DOI:10.24200/J65.2021.58429.2232

استفاده می‌شود. از طرف دیگر در بیشتر کاربردهای واقعی، مقادیر اندازه‌گیری شده به‌وسیله‌ی تجهیزات اندازه‌گیری بیان‌گر مقادیر واقعی مشخصه‌های کیفی محصول نیستند. وجود خطای اندازه‌گیری در نمودارهای کنترل امری رایج است و روی عملکرد نمودارهای کنترل تأثیر می‌گذارد.^[۳] ینگ و همکاران^[۴] اولین نمودار کنترل را برای پایش ضریب تغییرات در حالت چندمتغیره تحت تغییرات معلوم و نامعلوم ارائه کردند. لیم و همکاران^[۱] نمودار جدید جمع دنباله برای پایش ضریب تغییرات در حالت چندمتغیره در فاز دوم را ارائه کردند. عباسی و همکاران^[۵] برای اولین بار در ادبیات موضوع به پایش ضریب تغییرات در فاز یک پرداختند. برای نشان دادن توانایی، نمودار ارائه شده از معیار احتمال هشدار استفاده شده است. ختان و همکاران^[۶] روشی برای پایش ضریب تغییرات در حالت چندمتغیره در فرایندهای تولید کوتاه‌مدت ارائه دادند. ینگ و همکاران^[۷] برای اولین بار نمودار کنترل برای پایش ضریب تغییرات اما به صورت تک‌متغیره را در حالت وجود خطای اندازه‌گیری ارائه دادند. تران و همکاران^[۸] یک نمودار کنترل شوهارتی و یک نمودار کنترل میانگین متحرک موزون نمایی (EWMA) با حد کنترل بالا برای پایش ضریب تغییرات در حضور خطای اندازه‌گیری توسعه دادند. نگیان و همکاران^[۹] دو نمودار ترکیبی با حدود یک‌طرفه برای پایش ضریب تغییرات چندمتغیره ارائه کردند. جینجربوش و همکاران^[۱۰] یک نمودار کنترل چندمتغیره‌ی میانگین متحرک موزون نمایی برای پایش ضریب تغییرات را طراحی کردند. حق

و همکاران^[۱۱] دو نمودار کنترل EWMA تطبیقی برای هر دو حالت تک‌متغیره

و چندمتغیره برای پایش ضریب تغییرات پیشنهاد کردند. چو و همکاران^[۱۲] نمودار کنترلی را برای پایش ضریب تغییرات با در نظر گرفتن قوانین حساس‌سازی و روابط زنجیره‌ای مارکوف بررسی کردند. ترن و همکاران^[۱۳] در مقاله‌یی به بررسی یک نمودار کنترل برای پایش ضریب تغییرات در حضور خطای اندازه‌گیری پرداختند. در نهایت ایوب و همکاران^[۱۴] یک نمودار شوهارتی برای پایش چندمتغیره ضریب تغییرات در حضور خطای اندازه‌گیری ارائه دادند. در این مطالعه، یک نمودار کنترل جمع دنباله‌ای برای پایش چندمتغیره ضریب تغییرات در حضور خطای اندازه‌گیری در فاز دوم ارائه شده است. در نمودار کنترل پیشنهادی از رویکرد زنجیره‌ای مارکوف برای محاسبه‌ی متوسط طول دنباله و از رویکرد اندازه‌گیری چندگانه برای کاهش اثر منفی خطای اندازه‌گیری روی عملکرد نمودار کنترل استفاده شده است. در ادامه مقاله به صورت زیر سازمان‌دهی شده است: در بخش دوم مدل پیشنهادی به تفصیل شرح داده شده که شامل آماری پایش چندمتغیره‌ی ضریب تغییرات، مدل خطی خطای اندازه‌گیری و نمودار کنترل جمع دنباله به صورت چندمتغیره و در حضور خطای اندازه‌گیری است. در بخش سوم به تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش می‌پردازیم و در بخش چهارم نیز به نتیجه‌گیری و بحث در رابطه با نتایج بدست آمده پرداخته‌ایم.

$$\mathbf{X}_{i,j,t}^* = \mathbf{A} + \mathbf{B}\mathbf{Y}_{i,j,t} + \varepsilon_{i,j,t} \quad (۱)$$

$$\mathbf{X}_{i,j,t}^* \sim MN(\mathbf{A} + \mathbf{B}\boldsymbol{\mu}, \mathbf{B}^T \boldsymbol{\Sigma} \mathbf{B} + \boldsymbol{\Sigma}_\varepsilon) \quad (۲)$$

$$\bar{\mathbf{X}}_{i,j}^* \sim MN(\mathbf{A} + \mathbf{B}\boldsymbol{\mu}, \mathbf{B}^T \boldsymbol{\Sigma} \mathbf{B} + \boldsymbol{\Sigma}_\varepsilon/m) \quad (۳)$$

$$\bar{\bar{\mathbf{X}}}_i^* \sim MN(\mathbf{A} + \mathbf{B}\boldsymbol{\mu}, \frac{1}{n}(\mathbf{B}^T \boldsymbol{\Sigma} \mathbf{B} + \boldsymbol{\Sigma}_\varepsilon/m)) \quad (۴)$$

۲.۲. ضریب تغییرات چندمتغیره در حضور خطا

فرض کنید که $\{\mathbf{X}_1, \mathbf{X}_2, \dots, \mathbf{X}_n\}$ یک نمونه تصادفی با n عضو باشد که از یک توزیع نرمال p متغیره با بردار میانگین $\boldsymbol{\mu}$ و ماتریس واریانس کوواریانس $\boldsymbol{\Sigma}$ تبعیت کند. ضریب تغییرات چندمتغیره‌ی این نمونه با استفاده از رابطه‌ی ۵ محاسبه می‌شود:

$$\gamma = (\boldsymbol{\mu}^T \boldsymbol{\Sigma}^{-1} \boldsymbol{\mu})^{-\frac{1}{2}} \quad (۵)$$

در این مقاله دو نمودار تک‌جهت، برای پایش چندمتغیره‌ی ضریب تغییرات فرایند با داشتن خطای اندازه‌گیری ارائه شده است. ینگ و همکاران^[۱۴] اشاره کرده‌اند ضریب تغییرات نمونه‌یی چندمتغیره با داشتن خطای اندازه‌گیری از رابطه‌ی ۶ محاسبه می‌شود؛ که در آن S_i^* ماتریس واریانس کوواریانس $\bar{\mathbf{X}}_{i,j}^*$ با استفاده از رابطه‌ی ۷ محاسبه می‌شود. ینگ و همکاران^[۱۴] با در نظر گرفتن عبارت $\frac{T^2}{n-1} \cdot \frac{n-v}{v} \sim F_{v,n-v,\delta}$ دریافتند $T^2 = (\sqrt{n}/\hat{\gamma})^2 = n \bar{\mathbf{X}}^T \mathbf{S}^{-1} \bar{\mathbf{X}}$ یک توزیع غیرمرکزی F و v و $(n-v)$ درجه آزادی و پارامتر غیرمرکزی δ است. در نتیجه با توجه به توزیع $\bar{\mathbf{X}}_{i,j}^*$ و $\bar{\bar{\mathbf{X}}}_i^*$ مقدار پارامتر غیرمرکزی در حضور خطای اندازه‌گیری هم به صورت مشابه تابعی از خود ضریب تغییرات است:

$$\delta^* = n \boldsymbol{\mu}^{*T} \boldsymbol{\Sigma}^{*-1} \boldsymbol{\mu}^*$$

که در آن:

$$\boldsymbol{\mu}^* = E(\bar{\mathbf{X}}_{i,j}^*)$$

$$\boldsymbol{\Sigma}^* = Var(\bar{\mathbf{X}}_{i,j}^*)$$

طبق رابطه‌ی ۸ محاسبه می‌شود. بدون از دست دادن عمومیت رابطه‌ی فوق $\mathbf{A}$ را بردار صفر و $\mathbf{B} = \mathbf{I}$ قرار می‌دهیم، که خلاصه شده رابطه‌ی پارامتر غیرمرکزی به صورت رابطه‌ی ۹ است:

$$\hat{\gamma}^* = (\bar{\bar{\mathbf{X}}}_i^{*T} \mathbf{S}_i^{*-1} \bar{\bar{\mathbf{X}}}_i^*)^{-\frac{1}{2}} \quad (۶)$$

$$\mathbf{S}_i^* = \frac{1}{n-1} \left(\sum_{j=1}^n (\bar{\mathbf{X}}_{i,j}^* - \bar{\bar{\mathbf{X}}}_i^*) (\bar{\mathbf{X}}_{i,j}^* - \bar{\bar{\mathbf{X}}}_i^*)^T \right) \quad (۷)$$

$$\delta^* = n(\mathbf{A} + \mathbf{B}\boldsymbol{\mu})^T (\mathbf{B}^T \boldsymbol{\Sigma} \mathbf{B} + \frac{\boldsymbol{\Sigma}_\varepsilon}{m})^{-1} (\mathbf{A} + \mathbf{B}\boldsymbol{\mu}) \quad (۸)$$

$$\delta^* = n \boldsymbol{\mu}^T (\boldsymbol{\Sigma} + \frac{\boldsymbol{\Sigma}_\varepsilon}{m})^{-1} \boldsymbol{\mu} = n \gamma^{-2} - n \boldsymbol{\mu}^T \boldsymbol{\Sigma}^{-1} \frac{\boldsymbol{\theta}}{m} (\mathbf{I} + \frac{\boldsymbol{\theta}}{m})^{-1} \boldsymbol{\mu} \quad (۹)$$

که در آن $\boldsymbol{\theta} = \boldsymbol{\Sigma}_\varepsilon \boldsymbol{\Sigma}^{-1}$ ؛ و نیز می‌توان نشان داد که $\boldsymbol{\theta} = \boldsymbol{\theta}^T \mathbf{I}$. اگر $\boldsymbol{\theta}^T$ مقدار قطری از عناصر ماتریس $\boldsymbol{\theta}$ باشد، خاطر نشان می‌شود $\boldsymbol{\theta}^T$ نرخ خطای اندازه‌گیری در

۲. روش شناسی پژوهش

در این بخش ضمن تبیین مدل خطای اندازه‌گیری و آماری ضریب تغییرات چندمتغیره در حالت خطا به توسعه‌ی نمودار کنترل پیشنهادی جمع دنباله در حضور خطای اندازه‌گیری در فاز ۲ پرداخته می‌شود.

۲.۱. مدل خطی خطای اندازه‌گیری

لازم به ذکر است که t اندیس تعداد دفعات اندازه‌گیری، i اندیس شماره‌ی نمونه^۲ (زمان)، j اندیس اندازه‌ی نمونه، k نشان‌دهنده‌ی تعداد نواحی، K نشان‌دهنده‌ی پارامتر ثابت در نمودار جمع دنباله که بر اساس مقدار اولیه طول دنباله در حالت تحت کنترل به دست می‌آید و v نشان‌دهنده‌ی تعداد مشخصه‌ی کیفی مورد بررسی است. در مطالعه‌ی ایوب و همکاران^[۱۴] آمده است؛ $\mathbf{Y}_{i,j}$ یک بردار $1 \times v$ از مشخصات کیفی برای ایوب و همکاران^[۱۴] آمده است؛ $i = 1, 2, \dots, n$ و $j = 1, 2, \dots, n$ ؛ زمانی که n اندازه نمونه و i شماره نمونه باشد. $\mathbf{Y}_{i,j}$ دارای توزیع نرمال چندمتغیره‌ی مستقل (MN) با بردار تصادفی میانگین $\boldsymbol{\mu}$ و ماتریس واریانس کوواریانس $\boldsymbol{\Sigma}$ است؛ $(\mathbf{Y}_{i,j} - MN(\boldsymbol{\mu}, \boldsymbol{\Sigma}))$ ، فرض می‌شود که مقادیر $\mathbf{Y}_{i,j}$ به صورت غیرمستقیم از نتایج $\{\mathbf{X}_{i,j,1}^*, \mathbf{X}_{i,j,2}^*, \dots, \mathbf{X}_{i,j,m}^*\}$ برای $m \geq 1$ که مجموعه‌ی تعداد اندازه‌گیری‌هاست (t)، با نماد $*$ به معنی داشتن خطای اندازه‌گیری به دست می‌آید و با رابطه‌ی خطای خطی (۱) با مقادیر $\mathbf{Y}_{i,j}$ مرتبط می‌شود. بردار $\mathbf{A}$ و ماتریس $\mathbf{B}$ در این مطالعه مقادیری مشخص‌اند؛ در حالی که $\varepsilon_{i,j,t}$ یک بردار $1 \times v$ از خطای تصادفی است که توزیع نرمال چندمتغیره دارد $(MN((\boldsymbol{\theta}, \boldsymbol{\Sigma}_\varepsilon))$ و $\boldsymbol{\Sigma}_\varepsilon$ مقداری مشخص دارد که به عنوان ماتریس واریانس بردار $\varepsilon_{i,j,t}$ شناخته می‌شود. اگر $\bar{\mathbf{X}}_{i,j}^* = \sum_{t=1}^m \mathbf{X}_{i,j,t}^* / m$ و $\bar{\bar{\mathbf{X}}}_i^* = \sum_{j=1}^n \sum_{t=1}^m \mathbf{X}_{i,j,t}^* / mn$ و میانگینی از تمام m بار اندازه‌گیری $\mathbf{X}_{i,j,1}^*, \mathbf{X}_{i,j,2}^*, \dots, \mathbf{X}_{i,j,m}^*$ برای نمونه j ام ($j = 1, 2, \dots, n$) که هرکدام اندازه نمونه n دارند و $\bar{\bar{\mathbf{X}}}_i^*$ بردار میانگین کلی

با داشتن خطای اندازه‌گیری استفاده می‌شود. در این حالت k ناحیه‌ی مجزا وجود دارد (k ناحیه بالای UCL_0). در مقاله‌ی لیم و همکاران^[۱] نشان داده شده است که $UCL_0 < UCL_1 < \dots < UCL_{k-1} < UCL_k$ که $UCL_0 = F_{\hat{\gamma}^*}^{-1}(0.5 | n, v, \delta_0, *)$ ضریب تغییرات چندمتغیره‌ی نمونه با در نظر گرفتن خطا باشد و $UCL_k = \infty$ ، در این صورت برای محاسبه‌ی امتیاز از رابطه‌ی ۱۶ استفاده می‌شود، که در آن $i = 1, 2, \dots$ شماره‌ی نمونه برای داده‌های فاز دوم است و $s_1 \leq s_2 \leq \dots \leq s_k$ لازم به ذکر است که برای رابطه‌ی حد کنترل بالا با توجه به این که به دنبال میانه‌ی جمع دنباله‌های نمونه هستیم، از عدد ۰٫۵ استفاده شده است.

$$s(\hat{\gamma}_i^*) = s_j \quad \text{if } \hat{\gamma}_i^* \in [UCL_{j-1}, UCL_j] \quad (16)$$

$$\text{for } j = 1, 2, \dots, k.$$

$$U_i = \begin{cases} 0, & \text{if } \hat{\gamma}_i^* < UCL_0, \\ U_{i-1} + s(\hat{\gamma}_i^*), & \text{if } \hat{\gamma}_i^* \geq UCL_0. \end{cases} \quad (17)$$

مقادیر اولیه به صورت $U_0 = 0$ برای داده‌های فاز ۲ است. این مقادیر برای بقیه مقادیر U_i در رابطه‌ی ۱۷ محاسبه شده است. حدود نمودار کنترل جمع دنباله‌ی چندمتغیره به منظور کشف شیفت‌های افزایشی تحت رابطه‌ی ۱۸ محاسبه می‌شود:

$$UCL_j = K \times F_{\hat{\gamma}^*}^{-1}(\alpha_j | n, v, \delta_0, *) \quad (18)$$

$$\text{for } j = 1, 2, \dots, k-1.$$

که در آن K یک عدد ثابت است که با توجه به مقدار ARL_0 مد نظر که با جایگذاری $\tau = 1$ به دست می‌آید، محاسبه می‌شود. این رابطه بر اساس $\alpha_j = 0.10$ امین چندک از توزیع $\hat{\gamma}^*$ با استفاده از رابطه‌ی ۱۹ به دست آمده است:

$$\alpha_j = \Phi\left(\frac{\beta_j}{k-1}\right), \quad \text{for } j = 1, 2, \dots, k-1. \quad (19)$$

که در آن شماره‌ی β_j باعث می‌شود زمانی که $j = K-1$ باشد، میزان α_j برابر چندک $\beta_j + 3\sigma$ از توزیع نرمال $N(\mu, \sigma^2)$ با میانگین μ و انحراف معیار σ باشد. در نتیجه بین UCL_0, UCL_{k-1} به $k-1$ ناحیه تقسیم شده است. هرگاه $U_i \geq s_k$ باشد، در نمودار جمع دنباله‌ی افزایشی هشدار خارج از کنترل ($\hat{\gamma}_i^* \in [UCL_{k-1}, UCL_k]$) دریافت می‌شود. برای راحتی نمایش به اختصار از $RS_{\hat{\gamma}_i^*}(k, K, \{s_1, s_2, \dots, s_k\})$ برای نشان دادن نمودار جمع دنباله‌ی افزایشی استفاده می‌شود. احتمال رخداد ضریب تغییرات چندمتغیره‌ی نمونه در هر ناحیه، مطابق رابطه‌ی ۲۰ است، احتمال قرار گرفتن آماره زیر UCL_0 با p_0 نمایش داده می‌شود و با استفاده از رابطه‌ی ۲۱ محاسبه می‌شود:

$$p_j = pr(\hat{\gamma}_i^* \in [UCL_{j-1}, UCL_j]) = pr(\hat{\gamma}^*(UCL_j) - pr(\hat{\gamma}^*(UCL_{j-1}))$$

$$p_j = 1 - FF\left(\frac{n(n-v)}{(n-1)vUCL_j^\tau} | v, n-v, \delta^*\right) - 1 + FF\left(\frac{n(n-v)}{(n-1)vUCL_{j-1}^\tau} | v, n-v, \delta^*\right) \quad (20)$$

$$p_j = FF\left(\frac{n(n-v)}{(n-1)vUCL_{j-1}^\tau} | v, n-v, \delta^*\right) - FF\left(\frac{n(n-v)}{(n-1)vUCL_j^\tau} | v, n-v, \delta^*\right).$$

$$p_0 = \begin{cases} 0.5, & \text{if } \tau = 1, \\ 1 - FF\left(\frac{n(n-v)}{(n-1)vUCL_0^\tau} | v, n-v, \delta^*\right), & \text{if } \tau \neq 1. \end{cases} \quad (21)$$

نظر گرفته شده $(\theta^2 = \sigma_\epsilon^2 / \sigma^2)$ است، که مقدار داخل پاراتز برای حالت تک متغیره است. در این مطالعه:

$$\theta^2 \in P\{0, 0.1, 0.3, 0.5, 1.0, 2.0\}$$

$$\theta \in \{0.1, 0.15, 0.2, 0.25, 0.3, 0.35, 0.4, 0.45, 0.5, 0.55, 0.6, 0.65, 0.7, 0.75, 0.8, 0.85, 0.9, 0.95, 1.0\}$$

پس به صورت مشابه رابطه‌ی ۱۰ توزیع غیرمرکزی F با $n-v$ درجه آزادی و پارامتر غیرمرکزی δ^* است. در نهایت تابع توزیع تجمعی غیرمرکزی F با $n-v$ درجه‌ی آزادی برای آماره‌ی ضریب تغییرات چندمتغیره در حضور خطا طبق رابطه‌ی ۱۱ است و وارون تابع توزیع تجمعی $\hat{\gamma}^*$ در رابطه‌ی ۱۲ نشان داده شده است. برای محاسبه‌ی حدود کنترلی نمودار^۴ با در نظر گرفتن خطای اندازه‌گیری از روابط ۱۳ و ۱۴ استفاده می‌شود:

$$\frac{T^*}{n-1} \cdot \frac{n-v}{v} \sim F_{v, n-v, \delta^*}. \quad (10)$$

$$F_{\hat{\gamma}^*}(u | n, v, \delta^*) = 1 - F_{v, n-v, \delta^*}\left(\frac{n(n-v)}{(n-1)vu^2}\right). \quad (11)$$

$$F_{\hat{\gamma}^*}^{-1}(\alpha | n, v, \delta^*) = \sqrt{\frac{n(n-v)}{(n-1)v} \left[\frac{1}{F_{v, n-v, \delta^*}^{-1}(1-\alpha)} \right]}. \quad (12)$$

$$UCL = F_{\hat{\gamma}^*}^{-1}(1-\alpha_0 | n, v, \delta^*), \quad (13)$$

$$LCL = F_{\hat{\gamma}^*}^{-1}(\alpha_0 | n, v, \delta^*). \quad (14)$$

α_0 احتمال خطای نوع اول، $\mu_0 = n\gamma_0^{-2} - n\mu_0^T \Sigma_0^{-1} \frac{\theta}{m} (\mathbf{I} + \frac{\theta}{m})^{-1} \mu_0$ ، γ_0 ، μ_0 و Σ_0 مقادیر بردار میانگین تحت کنترل، MCV تحت کنترل و ماتریس واریانس کواریانس در حالت تحت کنترل اند. برای محاسبه‌ی بردار میانگین و ماتریس واریانس - کواریانس در حالت خطادار از رابطه‌ی ۱۵ استفاده می‌شود که در آن بردار میانگین به تعداد مشخصه‌ی کیفی است؛ عنصر اول از فرمول داخل رابطه و عناصر بعدی همه ۱ هستند و ماتریس واریانس - کواریانس یک ماتریس همانی با عناصر قطری ۱ و مابقی عناصر صفر به تعداد مشخصه‌ی کیفی مورد بررسی است ($\Sigma = \mathbf{I}$). لازم به ذکر است بردار میانگین اولیه از حاصل جایگذاری ضریب تغییرات اولیه (γ_0) و بردار میانگین در حالت تحت شیفت با جایگذاری ضریب تغییرات خارج از کنترل ($\gamma_1 = \tau^* y_0$) به دست می‌آید. ماتریس واریانس - کواریانس در حالت اولیه و در حالت تحت شیفت $\Sigma = \mathbf{I}$ است.

$$\mu = (\sqrt{\gamma^{-2} - 1}, 1, \dots, 1)^T. \quad (15)$$

۳.۲. نمودار جمع دنباله برای پایش ضریب تغییرات چندمتغیره در حضور خطای اندازه‌گیری

نمودار کنترل جمع دنباله، نموداری ساده ولی قدرتمند برای پایش فرایند و کشف شیفت‌های کوچک‌تر با سرعتی بیشتر با استفاده از رویکرد زنجیره‌ی مارکوف است. این نمودار حدود کنترل را به k ناحیه تقسیم می‌کند و با استفاده از امتیازی که برای هر ناحیه فرض می‌شود، به محاسبه‌ی مجموع تجمعی امتیاز هر نمونه تا محقق شدن شرط خارج از کنترل می‌پردازد. در این مطالعه برای نمودار جمع دنباله چندمتغیره به علت اریب بودن $\hat{\gamma}^*$ و همچنین اهمیت کشف شیفت در حالت افزایشی، از نمودار جمع دنباله برای شیفت‌های افزایشی برای مقادیر ضریب تغییرات چندمتغیره

جدول ۱. نتایج نمودار افزایشی جمع دنباله با / بدون نظر گرفتن خطای اندازه‌گیری.

v=3, n=5, tau=1/25																							
m=1							m=2							m=5									
gamma	K	s1	s2	s3	s4	theta	ARL1	gamma	K	s1	s2	s3	s4	theta	ARL1	gamma	K	s1	s2	s3	s4	theta	ARL1
0.3	53.1	0	1	3	5	0.1*I	35.9332	0.3	53.1	0	1	3	5	0.1*I	35.9332	0.3	53.1	0	1	3	5	0.1*I	35.9332
		0	1	3	5	0.1*I	35.0821			0	1	3	5	0.1*I	35.7561			0	1	3	5	0.1*I	35.8620
		0	1	3	5	0.3*I	34.9160			0	1	3	5	0.3*I	35.4110			0	1	3	5	0.3*I	35.7211
		0	1	3	5	0.5*I	34.2997			0	1	3	5	0.5*I	35.0779			0	1	3	5	0.5*I	35.0821
		0	1	3	5	1*I	32.9892			0	1	3	5	1*I	34.2997			0	1	3	5	1*I	35.2429
		0	1	3	5	2*I	31.4426			0	1	3	5	2*I	32.9892			0	1	3	5	2*I	34.6015

جدول ۲. نمایش ماتریس p برای ۴ ناحیه و امتیازات {0, 1, 3, 5}.

حالت	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱	p0 + p1	p2	0	p3	0	p4
۲	p0	p1	p2	0	p3	p4
۳	p0	0	p1	p2	0	p3 + p4
۴	p0	0	0	p1	p2	p3 + p4
۵	p0	0	0	0	p1	p2 + p3 + p4
۶	0	0	0	0	0	۱

مشخصه‌ی کیفی، اندازه نمونه‌ی ۵، شیفت ۱/۲۵ را برای مقدار اولیه‌ی ضریب تغییرات چندمتغیره ۰/۳ امتیازات و پارامتر مربوط گزارش شده است. در جدول ۱ نتایج متوسط طول دنباله برای ۰/۳، $\gamma_0 = 0.3$ ، پارامتر $K = 17.49$ ، $k = 4$ ، $\tau = 1/25$ ، $\theta \in \{0.1I, 0.3I, 0.5I, 1I, 2I\}$ ، $S_k = \{0, 1, 3, 5\}$ ، $m \in \{1, 2, 5\}$ و $n = 5$ ، $v = 3$ در حالت بدون در نظر گرفتن خطای اندازه‌گیری از مطالعه لیم و همکاران^[۱] آورده شده است.

نتایج ثبت شده در جدول ۱ نشان می‌دهد که متوسط طول دنباله با افزایش مقدار خطا کاهش یافته است. همچنین رویکرد افزایش تعداد دفعات اندازه‌گیری باعث نزدیک شدن نتایج به واقعیت می‌شود. زیرا متوسط طول دنباله با افزایش تعداد دفعات اندازه‌گیری افزایش می‌یابد و به واقعیت نزدیک‌تر می‌شود. در نتیجه منجر به کاهش اثر خطای اندازه‌گیری روی عملکرد نمودار کنترل می‌شود. در ادامه نیز برای مثال یک نمونه از ماتریس p برای امتیازات $S_k = \{0, 1, 2, 3, 5\}$ آورده شده است.

در جدول ۲ در این مورد به‌خصوص و برای مثال حالت (مجموعه‌ی امتیازات جمعیه در هر مرحله) به‌صورت $\{0, 1, 2, \dots, 4 \geq 5\}$ است که به‌عنوان ۶ حالت در نظر گرفته می‌شود؛ در این حالت ماتریس p به‌صورت جدول ۲ است.

حال با داشتن تعداد و امتیاز هر ناحیه و همچنین پارامتر متناظر با هر مجموعه از امتیازات، حدود متناظر با هر کدام محاسبه می‌شود. نکته‌ی حائز اهمیت برای محاسبه‌ی متوسط طول دنباله برای هر مجموعه از امتیازات، تشکیل ماتریس حالت و محاسبه‌ی احتمالات مربوطه است تا به کمک آن‌ها و روابط زنجیره‌ی مارکوف مقدار متوسط طول دنباله محاسبه شود. با در نظر گرفتن امتیازات جمعیه در هر مرحله (حالت) در ماتریس انتقال، ماتریس p محاسبه می‌شود و با حذف آخرین سطر و آخرین ستون از این ماتریس، ماتریس Q محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که امتیازات جمعیه (حالت) همیشه از مقدار صفر شروع می‌شود. در نهایت مقدار متوسط طول دنباله برای هر مجموعه از داده‌ها محاسبه می‌شود و به تحلیل‌گر در تشخیص حالت خارج از کنترل برای پایش فرایند یاری می‌دهد. در ادامه، با داشتن ماتریس p و حذف سطر و ستون آخر آن، ماتریس Q به دست می‌آید که با استفاده از رابطه‌ی ۲۲ معیار متوسط طول دنباله محاسبه می‌شود. در رابطه‌ی ۲۲، $S^T = (1, 0, \dots, 0)$ بردار احتمالات اولیه، I ماتریس همانی و ۱ برداری است که تمام عناصر آن ۱ باشد. در خصوص نحوه‌ی به دست آوردن ARL و توضیحات بیشتر، می‌توان به مقاله‌ی لیم و همکاران^[۱] مراجعه کرد.

$$ARL = S^T(I - Q)^{-1} \mathbf{1} \quad (22)$$

۳. تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش

در این تحلیل، پارامترهای نمودار جمع دنباله‌ی چندمتغیره به‌صورت $\gamma_0 \in \{0, 1\}$ ، $m \in \{1, 2, 5\}$ ، $v = 3, 4$ ، $n \in \{5, 10\}$ ، $ARL_0 = 370$ ، $k = 4$ ، $\theta \in \{0.1I, 0.3I, 0.5I, 1I, 2I\}$ و $\tau \in \{1/25, 1/50\}$ ، $\{0.1, 0.3, 0.5\}$ با شیفت افزایشی مفروض‌اند. مقادیر بهینه برای امتیاز نواحی و پارامتر K و متناسب با آن‌ها مقادیر متوسط طول دنباله در حالت خارج از کنترل ARL_1 به دست آمده است. به دلیل بالا بودن حجم نتایج به دست آمده، نتایج مربوط به سه

جدول ۳. متوسط طول دنباله خارج از کنترل در حالت خطای اندازه‌گیری برای $v = 3, 4$ و $n = 5, 10$.

$\tau = 1/25, \gamma = 0/3$																	
		m=1					m=2					m=5					
		θ					θ					θ					
		0I	0.II	0.3I	0.5I	0.3I	2I	0.II	0.3I	0.5I	II	2I	0.II	0.3I	0.5I	II	2I
$v=3$	$n=5$	۳۵.۹۳۳۲	۳۵.۵۸۲۱	۳۴.۹۱۶۰	۳۴.۲۹۹۷	۳۲.۹۸۹۲	۳۱.۴۴۲۶	۳۵.۷۵۶۱	۳۵.۴۱۱۰	۳۵.۰۷۷۹	۳۴.۲۹۹۷	۳۲.۹۸۹۲	۳۵.۸۶۲۰	۳۵.۷۲۱۱	۳۵.۵۸۲۱	۳۵.۲۴۲۹	۳۴.۶۰۱۵
$v=3$	$n=10$	۱۳.۶۶۵۴	۱۳.۵۶۴۹	۱۳.۳۶۷۹	۱۳.۱۷۵۹	۱۲.۷۱۵۱	۱۱.۸۵۸۷	۱۳.۶۱۵۰	۱۳.۵۱۵۲	۱۳.۴۱۶۷	۱۳.۱۷۵۹	۱۲.۷۱۵۱	۱۳.۶۴۵۲	۱۳.۶۰۴۹	۱۳.۵۶۴۹	۱۳.۴۶۵۸	۱۳.۲۷۱۳
$v=4$	$n=5$	۵۲.۹۴۴۶	۵۱.۷۵۸۱	۴۹.۴۴۶۹	۴۷.۲۲۸۷	۴۲.۱۸۱۶	۳۴.۸۳۷۲	۵۲.۳۲۸۹	۵۱.۱۷۲۳	۵۰.۰۱۶۵	۴۷.۲۲۸۷	۴۲.۱۸۱۶	۵۲.۷۰۵۸	۵۲.۳۳۰۴	۵۱.۷۵۸۱	۵۰.۵۹۱۷	۴۸.۳۲۵۴
$v=4$	$n=10$	۱۵.۱۱۷۱	۱۴.۷۲۴۸	۱۳.۹۶۰۷	۱۳.۲۲۳۶	۱۱.۴۹۵۲	۸.۴۹۲۵	۱۴.۹۲۰۱	۱۴.۴۳۱۳	۱۴.۱۴۹۲	۱۳.۲۲۳۶	۱۱.۴۹۵۲	۱۵.۰۳۸۱	۱۴.۸۸۰۹	۱۴.۷۲۴۸	۱۴.۳۳۹۴	۱۳.۵۸۸۸

جدول ۴. متوسط طول دنباله خارج از کنترل در حالت خطای اندازه‌گیری برای $v = 3, 4$ و $n = 5, 10$.

$\tau = 1/5, \gamma = 0/3$																	
		m=1					m=2					m=5					
		θ					θ					θ					
		0I	0.II	0.3I	0.5I	0.3I	2I	0.II	0.3I	0.5I	II	2I	0.II	0.3I	0.5I	II	2I
$v=3$	$n=5$	۱۲.۴۶۴۰	۱۲.۳۴۱۱	۱۲.۱۱۱۳	۱۱.۹۰۳۱	۱۱.۴۸۲۷	۱۱.۱۰۰۰	۱۲.۴۰۱۹	۱۲.۲۸۱۷	۱۲.۱۶۶۷	۱۱.۹۰۳۱	۱۱.۴۸۲۷	۱۲.۴۳۹۰	۱۲.۳۹۹۶	۱۲.۳۴۱۱	۱۲.۲۲۳۵	۱۲.۰۰۴۴
$v=3$	$n=10$	۴.۶۷۹۴	۴.۶۵۱۷	۴.۵۹۶۸	۴.۵۴۲۴	۴.۴۰۸۲	۴.۱۳۹۸	۴.۶۶۵۶	۴.۶۳۷۹	۴.۶۱۰۵	۴.۵۴۲۴	۴.۴۰۸۲	۴.۶۷۳۹	۴.۶۶۲۸	۴.۶۵۱۷	۴.۶۶۲۴۲	۴.۵۹۶۵
$v=4$	$n=5$	۲۰.۷۲۵۱	۲۰.۱۰۰۶	۱۸.۹۰۵۸	۱۷.۷۸۸۷	۱۵.۲۷۴۲	۱۲.۲۵۲۵	۲۰.۴۱۰۶	۱۹.۷۹۰۰	۱۹.۱۹۷۵	۱۷.۷۸۸۷	۱۵.۲۷۴۲	۲۰.۵۹۸۸	۲۰.۳۴۳۸	۲۰.۱۰۰۶	۱۹.۴۹۳۹	۱۸.۳۳۱۱
$v=4$	$n=10$	۵.۲۶۰۹	۵.۱۱۷۱	۴.۸۳۷۳	۴.۵۶۷۶	۳.۹۳۳۲	۲.۸۰۴۹	۵.۱۸۸۷	۵.۰۴۶۲	۴.۹۰۶۲	۴.۵۶۷۶	۳.۹۳۳۲	۵.۲۳۲۰	۵.۱۷۴۳	۵.۱۱۷۱	۴.۹۷۶۰	۴.۷۰۱۲

در نهایت در این ماتریس سطر آخر حالت جاذب است، به این معنی که اگر امتیاز تجمعی مقداری بیشتر از ۵ داشته باشد با توجه به امتیاز نواحی غیرممکن است که از این حالت بیرون آید و به حالت تحت کنترل بازگردد. در نمودار جمع دنباله اگر مقدار امتیاز تجمعی یا همان آماره‌ی مربوط به نمودار جمع دنباله بیشتر از S_k باشد حالت خارج از کنترل رخ می‌دهد. همچنین اگر در نمودار جمع دنباله‌ی افزایشی برای مثال شیفتی در جهت عکس صورت گیرد مقدار امتیاز به صفر برمی‌گردد که در رابطه‌ی ۱۶ نشان داده شده است.

با توجه به آنالیز حساسیت‌های صورت گرفته روی $\theta \in \{0/1I, 0/3I, 0/5I, 1I, 2I\}$ و $n = 5, 10$ و $v = 3, 4$ و $\tau = 1/5$ و $\tau = 1/25$ ، نتایج نشان می‌دهد که هر چه خطای اندازه‌گیری بیشتر شود متوسط طول دنباله در حالت خارج از کنترل از متوسط طول دنباله در حالت بدون خطا فاصله گرفته و کاهش می‌یابد. با افزایش تعداد دفعات اندازه‌گیری مقادیر متوسط طول دنباله در حالت خارج از کنترل به حالت بدون خطا نزدیک و اثر نامطلوب خطای اندازه‌گیری روی عملکرد نمودار کنترل کاهش می‌یابد. زمانی که اندازه نمونه بزرگ می‌شود و رفتار مشابه در عملکرد نمودار کنترل دیده می‌شود اما مقادیر متوسط طول دنباله کوچک‌تر می‌شود. با افزایش تعداد مشخصه‌ی کیفی، مقادیر متوسط طول دنباله در حالت خارج از کنترل افزایش

می‌یابند لیکن رفتار مشابه در عملکرد نمودار کنترل مشاهده می‌شود یعنی با افزایش خطای اندازه‌گیری مقادیر متوسط طول دنباله خارج از کنترل کاهش یافته و از مقدار متوسط طول دنباله در حالت بدون خطا فاصله می‌گیرد. اما با افزایش تعداد دفعات اندازه‌گیری مقادیر متوسط طول دنباله در حالت خطا به مقادیر متوسط طول دنباله در حالت بدون خطا نزدیک می‌شود.

مقادیر ارزش انتظاری متوسط طول دنباله در حالت خارج از کنترل برای $v = 3, 4$ و $n = 5, 10$ و $m \in \{1, 2, 5\}$ در جدول ۵ گزارش شده است که بر اساس مقادیر متوسط طول دنباله خارج از کنترل تحت شیفت‌های ۱/۲۵ و ۱/۵ محاسبه شده است. همچنین فرض شده است که شیفت‌ها از توزیع یکنواخت تبعیت می‌کنند و هر کدام با احتمال یکسان رخ می‌دهند؛ در این صورت EARL متوسط مقادیر ARL در دو شیفت بررسی شده خواهد بود که برای حالت‌های مختلف (با / بدون خطای اندازه‌گیری) و دفعات متعدد اندازه‌گیری ۱، ۲ و ۵، برای تعداد ۳ و ۴ مشخصه‌ی کیفی و اندازه نمونه ۵ و ۱۰ گزارش شده است. نتایج جدول ۵ نیز رفتار مشابه متوسط طول دنباله در جداول ۳ و ۴ را نشان می‌دهد به گونه‌ی که با افزایش خطا معیار از حالت بدون خطا فاصله می‌گیرد و با افزایش دفعات اندازه‌گیری این اثر نامطلوب کاهش و به مقدار بدون خطا نزدیک می‌شود.

جدول ۵. مقادیر انتظاری متوسط طول دنباله (EARL) با $v = 3, 4$ و $n = 5, 10$.

θ	$m=1$						$m=2$					$m=5$				
	0I	0II	03I	05I	03I	2I	0II	03I	05I	II	2I	0II	03I	05I	II	2I
$v=3 \quad n=5$	۲۴.۲۰	۲۳.۹۶	۲۳.۵۱	۲۳.۱۰	۲۲.۲۴	۲۱.۲۷	۲۴.۰۸	۲۳.۸۵	۲۳.۶۲	۲۳.۱۰	۲۲.۲۴	۲۴.۱۵	۲۴.۰۶	۲۳.۹۶	۲۳.۷۳	۲۳.۳۰
$v=3 \quad n=10$	۹.۱۷	۹.۱۱	۸.۹۸	۸.۸۶	۸.۵۶	۸.۰۰	۹.۱۴	۹.۰۸	۹.۰۱	۸.۸۶	۸.۵۶	۹.۱۶	۹.۱۳	۹.۱۱	۹.۰۶	۸.۹۲
$v=4 \quad n=5$	۳۶.۸۳	۳۵.۹۳	۳۴.۱۸	۳۲.۵۱	۲۸.۷۸	۲۳.۵۴	۳۶.۲۸	۳۵.۴۸	۳۴.۶۱	۳۲.۵۱	۲۸.۷۸	۳۶.۶۵	۳۶.۲۹	۳۵.۹۳	۳۵.۰۴	۳۳.۳۳
$v=4 \quad n=10$	۱۰.۱۹	۹.۹۲	۹.۴۰	۸.۹۰	۷.۷۱	۵.۶۵	۱۰.۰۵	۹.۷۹	۹.۵۳	۸.۹۰	۷.۷۱	۱۰.۱۴	۱۰.۰۳	۹.۹۲	۹.۶۶	۹.۱۵

نزدیک شد. آنالیز حساسیت‌های لازم روی پارامترهای مؤثر از جمله تعداد دفعات اندازه‌گیری در رویکرد اندازه‌گیری چندگانه، تعداد مشخصه‌ی کیفی مورد بررسی، اندازه نمونه، شیفت مقدار ضریب تغییرات در حالت خارج از کنترل، ضریب تغییرات چندمتغیره در حالت اولیه و مقادیر مختلف خطای اندازه‌گیری انجام شد.

از جمله پیشنهادهای آتی در حوزه‌ی نمودارهای کنترل ضریب تغییرات می‌توان به بررسی اثر خطای اندازه‌گیری در سایر نمودارهای کنترلی، شامل نمودارهای تطبیقی برای پایش ضریب تغییرات چندمتغیره اشاره کرد. همچنین بررسی روش‌های مختلف نمونه‌گیری یا استفاده از اطلاعات کمکی در پایش ضریب تغییرات چندمتغیره، مقایسه‌ی نتایج این مقاله با دیگر مقالاتی که در این حوزه کار کرده‌اند و نیز ارزیابی عملکرد نمودار پیشنهادی با استفاده از معیارهایی همچون SDRL، علاوه بر ARL را می‌توان به‌عنوان پیشنهادهای دیگر در این حوزه مطرح کرد.

۴. نتیجه‌گیری و پیشنهادها برای مطالعات آتی

در این مقاله، نمودار کنترل جمع دنباله برای پایش ضریب تغییرات چندمتغیره با در نظر گرفتن خطای اندازه‌گیری توسعه داده شد و با استفاده از زنجیره مارکوف معیار متوسط طول دنباله محاسبه شد. عملکرد نمودار کنترل جمع دنباله پیشنهادی در حضور خطای اندازه‌گیری با عملکرد این نمودار در حالت بدون خطا و با استفاده از زنجیره مارکوف بر حسب معیار متوسط طول دنباله مقایسه و نتایج نشان داد که عملکرد نمودار کنترل پیشنهادی با افزایش خطای اندازه‌گیری نسبت به عملکرد این نمودار در حالت بدون خطا فاصله گرفته و خطای اندازه‌گیری اثر منفی روی عملکرد این نمودار کنترل دارد. در ادامه رویکرد افزایش تعداد دفعات اندازه‌گیری پیشنهاد و عملکرد نمودار در حضور خطای اندازه‌گیری برحسب معیار متوسط طول دنباله به عملکرد این نمودار در حالت بدون خطا

پانوشتها

- run sum chart
- sample number
- sample size
- multivariate coefficient of variation chart

منابع (References)

- Lim, A.J., Khoo, M.B., Teoh, W.L. and et al. "Run sum chart for monitoring multivariate coefficient of variation", *Computers & Industrial Engineering*, **109**, pp. 84-95 (2017).
- Kang, C.W., Lee, M.S., Seong, Y.J. and et al. "A control chart for the coefficient of variation", *Journal of Quality*

Technology, **39**(2), pp. 151-158 (2007).

- Tran, K.P., Heuchenne, C. and Balakrishnan, N. "On the performance of coefficient of variation charts in the presence of measurement errors", *Quality and Reliability Engineering International*, **35**(1), pp. 329-350 (2019).
- Yeong, W.C., Khoo, M.B.C., Teoh, W.L. and et al. "A control chart for the multivariate coefficient of variation", *Quality and Reliability Engineering International*, **32**(3), pp. 1213-1225 (2016).
- Dawod, A.B., Abbasi, S.A. and Al-Momani, M. "On the performance of coefficient of variation control charts in Phase I", *Quality and Reliability Engineering International*, **34**(6), pp. 1029-1040 (2018).
- Khatun, M., Khoo, M.B., Lee, M.H. and et al. "One-sided control charts for monitoring the multivariate coefficient of variation in short production runs", *Transac-*

- tions of the Institute of Measurement and Control, **41**(6), pp. 1712-1728 (2019).
7. Yeong, W.C., Khoo, M.B.C., Lim, S.L. and et al. "The coefficient of variation chart with measurement error", *Quality Technology & Quantitative Management*, **14**(4), pp. 353-377 (2017).
  8. Tran, K.P., Heuchenne, C. and Balakrishnan, N. "On the performance of coefficient of variation charts in the presence of measurement errors", *Quality and Reliability Engineering International*, **35**(1), pp. 329-350 (2019).
  9. Nguyen, Q.T., Tran, K.P., Castagliola, P. and et al. "One-sided synthetic control charts for monitoring the multivariate coefficient of variation", *Journal of Statistical Computation and Simulation*, **89**(10), pp. 1841-1862 (2019).
  10. Giner- Bosch, V., Tran, K.P., Castagliola, P. and et al. "An EWMA control chart for the multivariate coefficient of variation", *Quality and Reliability Engineering International*, **35**(6), pp. 1515-1541 (2019).
  11. Haq, A. and Khoo, M.B. "New adaptive EWMA control charts for monitoring univariate and multivariate coefficient of variation", *Computers & Industrial Engineering*, **131**, pp. 28-40 (2019).
  12. Chew, X.Y., Khaw, K.W. and Yeong, W.C. "The efficiency of run rules schemes for the multivariate coefficient of variation: a markov chain approach", *Journal of Applied Statistics*, **47**(3), pp. 460-480 (2020).
  13. Tran, K.P., Nguyen, H.D., Nguyen, Q.T. and et al. "One-sided synthetic control charts for monitoring the coefficient of variation with measurement errors", *In 2018 IEEE International Conference on Industrial Engineering and Engineering Management (IEEM)*, pp. 1667-1671 (2018).
  14. Ayyoub, H.N., Khoo, M.B., Saha, S. and et al. "Multivariate coefficient of variation charts with measurement errors", *Computers & Industrial Engineering*, **147**, 106633 (2020).